

Valinnan vapaus ja rahoituksen uudistaminen

23.1.2016 Helsinki

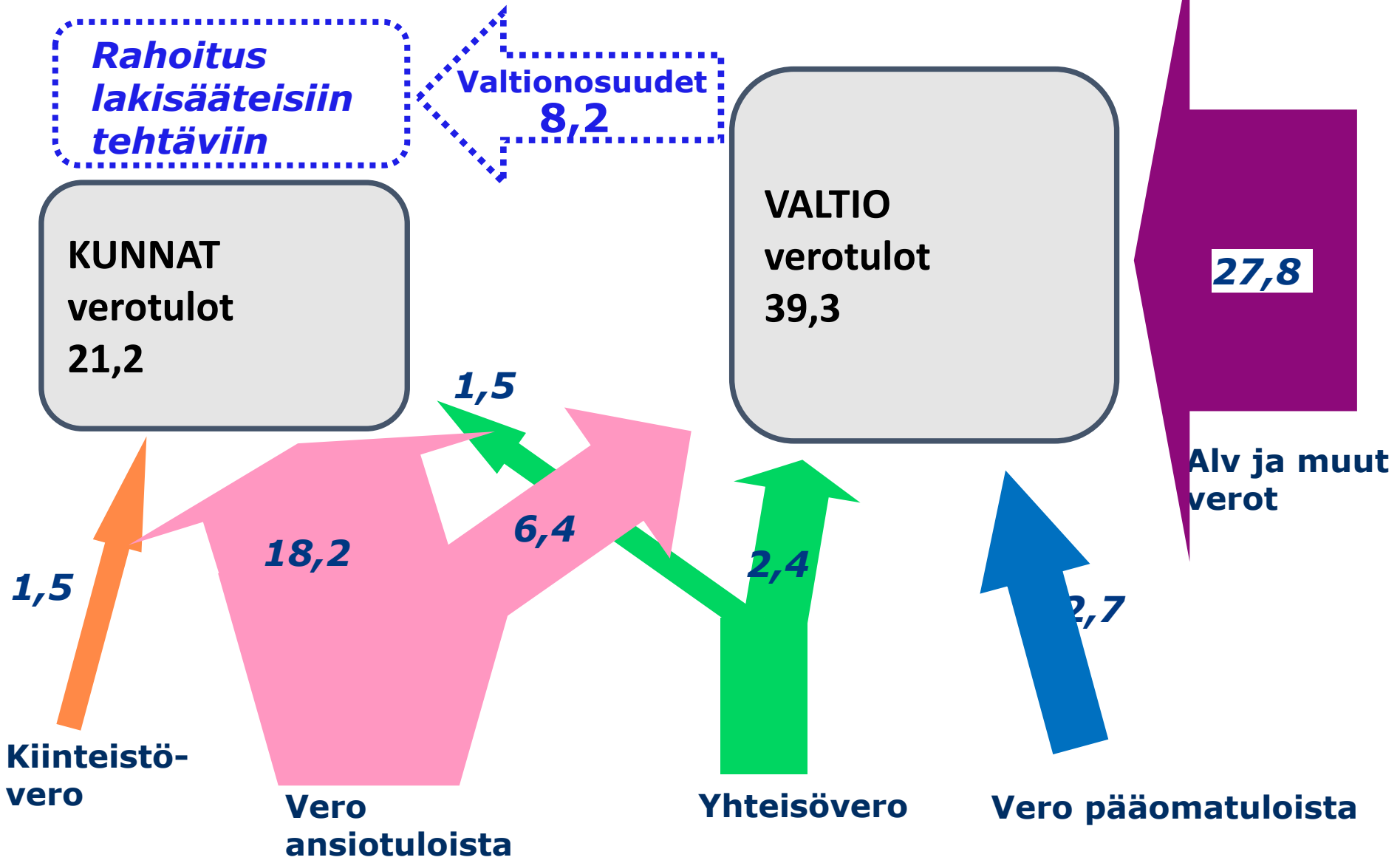
Olli Savela, yliaktuaari ja kaupunginvaltuutettu, Hyvinkää

Sote-rahoituksen vaihtoehtoja

- Sosiaali- ja terveystoimi on puolet kuntien menoista
- 18 itsehallintoaluetta (maakuntaa?) ja 15 sote-aluetta vuonna 2019
- Hallitus: Kunnat eivät osallistu niiden rahoitukseen
- Valtion sote-vero (kunnallisveron perustein ?) tai valtion ansiotuloverotuksen kiristäminen ?
- Maakuntaveron ja tasaus valtionosuuksilla ?
- Valtion sote-veron ja maakuntaveron yhdistelmä ?
- Isompi verouudistus ?
- Entä työterveyshuolto ja KELA-korvaukset ? Jäävätkö edelleen erikseen ?

Valtion ja kuntien verorahoitus vuonna 2014, mrd €

Tilinpäätösten mukaan (ennakkotieto)

Miten valinnan vapaus järjestetään ?

- Valinnan vapaus on sinänsä hyvä, mutta usein näennäistä, koska kaikki eivät pysty valitsemaan aidosti palvelun tuottajaa
- Vaihtoehtoja:
 - Sote-alue kilpailuttaa tuottajat ja maksaa kaikki kulut
 - Palvelusetelijärjestelmän laajentaminen, asiakas maksaa osan
- Palvelusetelissä potilaan maksuosuus suosii hyvätuloisia
- Palvelusetelillä ostettavissa palveluissa pitäisi olla maksukatto, jotta yritykset eivät pääse rahastamaan

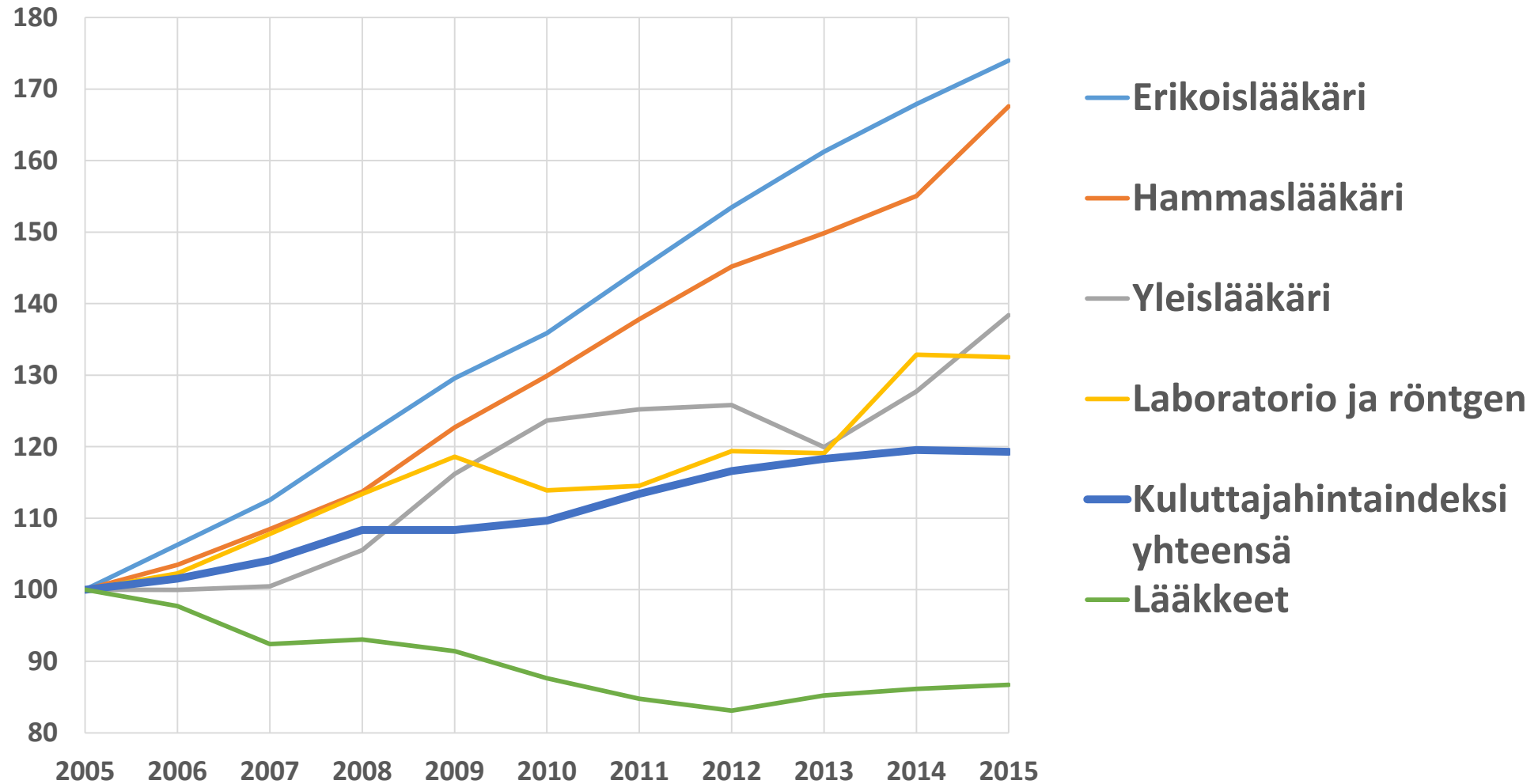
Valinnan vapaus Ruotsissa

- Voimaan perusterveydenhuollossa 2010, maakäräjäkunnat järjestävät
- Päättävät itse palvelujen tuottajien korvauksista, kriteereinä lähinnä suoritteet ja väestömäärä
- Riksrevisionen 2014:
 - (Yksityisten) terveysasemien määrä ja palvelujen saatavuus parantunut
 - Palveluja määrää kysyntä eikä tarve
 - Suosinut hyväosaisia alueita ja sosioekonomisia ryhmiä, vähän sairastavia
 - Eriarvoisuus on kasvanut
 - Kustannusten kasvu on jatkunut
 - www.riksrevisionen.se/PageFiles/20716/RIR_2014_22_vardval_Anpassad_2.pdf

Miten käy asiakasmaksuille?

- Esimerkki Hyvinkäältä:
 - Lääkärikäynnin palvelusetelin arvo on 45 euroa, Mehiläisen alin taksa on 72 euroa, asiakkaalle jää 27 euron omavastuu
 - Terveyskeskusmaksu 2015: 16,10 euroa
 - Terveyskeskusmaksu 2016: 20,90 euroa (+30 %)
- Lääkärimaksut (asiakkaan nettomaksu KELA-korvausten jälkeen) ovat nousseet paljon yleistä hintatasoa nopeammin
- KELA-korvausten osuus on pienentynyt lääkäripalvelujen maksuissa

Kuluttajahintaindeksi, 2005 = 100

Sote-budjettikehys tulossa

- VM:n työryhmä esitti helmikuussa 2015 budjettikehystä sote-alueiden menoille
- Kehys eli menokatto määräytyisi laskennallisista kustannuksista → olisi viime kädessä poliittinen päätös
- Joko vapaaehtoinen menokatto, mihin asti saisi valtionosuuden tai lakisääteinen menokatto eli käytännössä palvelukatto
- Myös kunnallisveroprosentille väliaikainen katto siirtymävaiheessa ?
- Koko hankkeen tavoite on leikata sote-menoja 3 miljardia euroa (yli 10 %) vuodessa vuoteen 2030 mennessä

Monikanavarahoitus

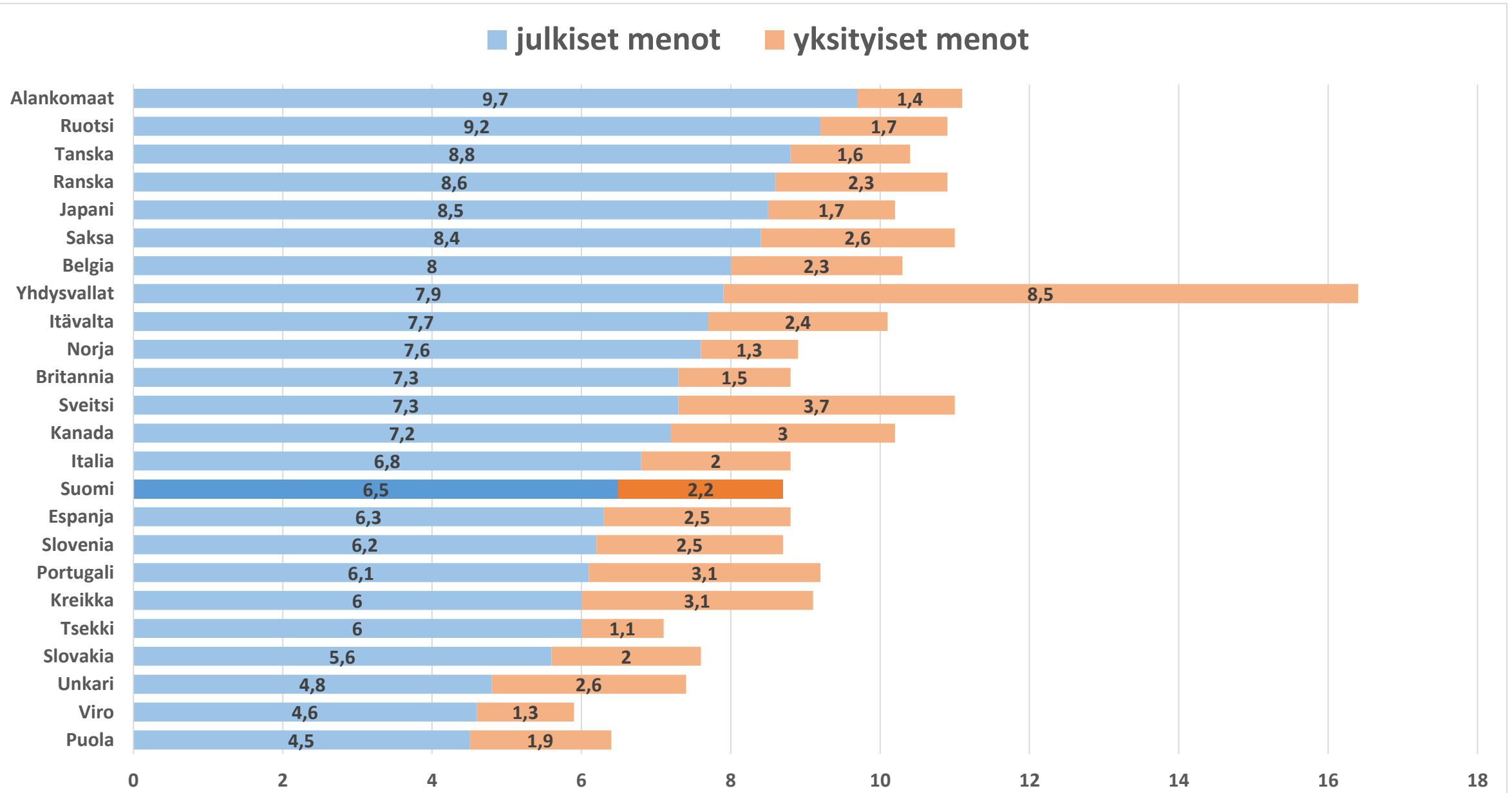
- Nyt valtio, kunnat, KEELA, työnantajat, vakuutusyhtiöt ja asiakkaat osallistuvat sote-palveluiden rahoitukseen
- Rahoitustyöryhmä esitti maaliskuussa 2015 ns. monikanavarahoituksen purkamista (5 - 6 erilaista mallia)
- Myöhemmin tarkoitus yksinkertaistaa monikanavarahoitusta:
- Kansallinen sosiaali- ja terveysrahasto ?
 - Verorahoitteinen rahasto ? Kaventaisi demokratiaa ?
 - Vakuutusyhtiöpohjainen malli ? Jokaiselle pakollinen vakuutus yksityisistä yhtiöistä, järjestelmä tulisi kalliiksi USA:n tapaan

Sosiaali- ja terveystalouden rahoitus 2012

Lähde: Sosiaali- ja terveydenhuollon rahavirrat, THL

	Terveyden-	Vanhusten-	Sosiaali-	Yhteensä
	huolto	huolto	huolto	
Julkinen rahoitus	75 %	82 %	94 %	81 %
Kunnat	36 %	53 %	39 %	38 %
Valtio	24 %	29 %	55 %	32 %
Kela	15 %			10 %
Yksityinen rahoitus	25 %	18 %	6 %	19 %
Kotitaloudet	19 %	18 %	3 %	15 %
Työnantajat	3 %			2 %
Vakuutusyhtiöt	2 %		3 %	2 %
Yhteensä mrd euroa	16,5	2,9	6,4	25,8

Terveydenhoitomenot vuonna 2013, % bkt:sta

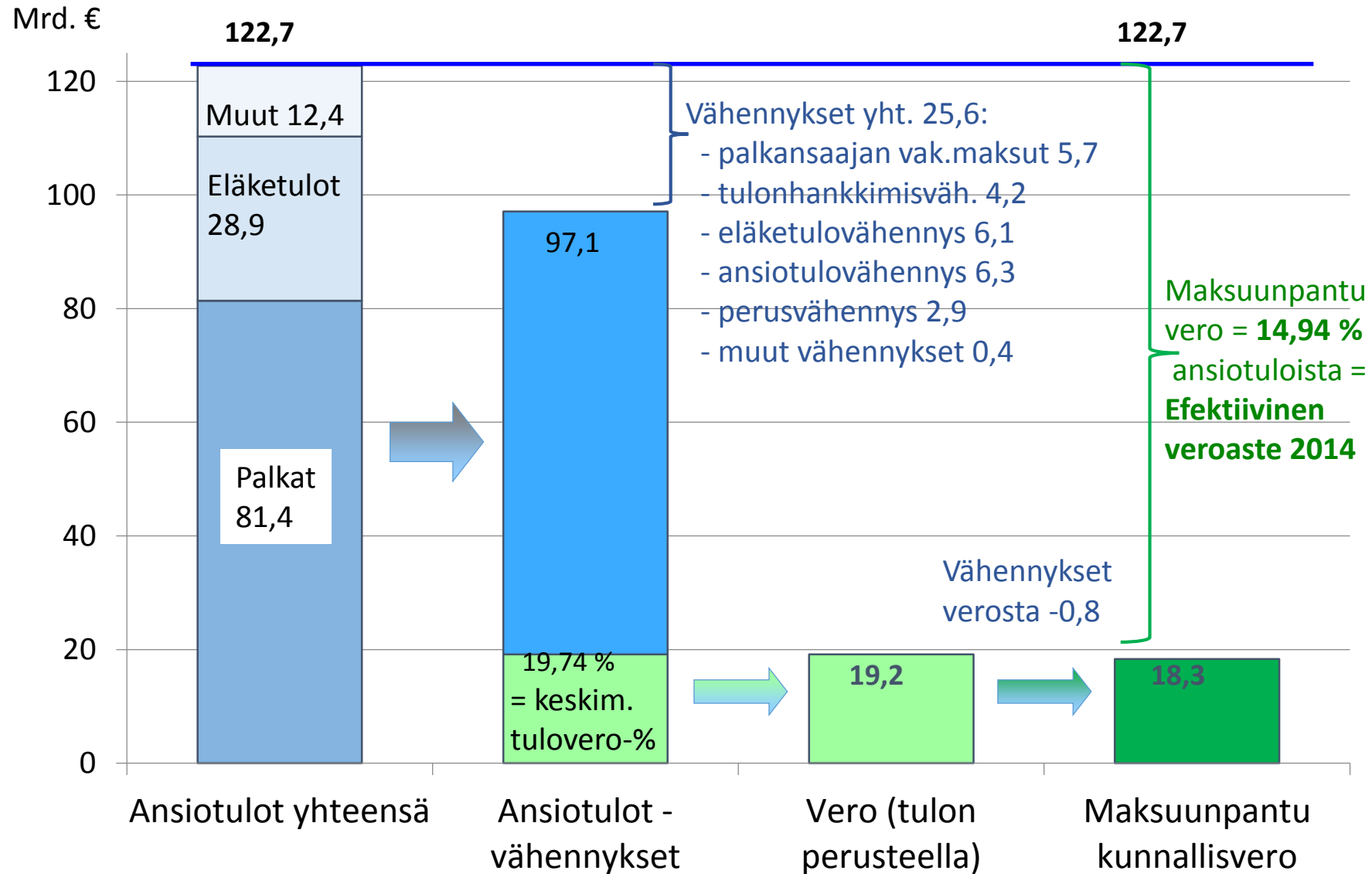
Julkinen vai yksityinen sote-palvelu?

- Transaktiokustannukset (kilpailutus ja valvonta) on laskettava mukaan menoiksi
- Kilpailutuksissa hinta ollut liian ratkaiseva, palveluiden laatu pitäisi ottaa paremmin huomioon, asiakkaille laatu tärkeintä
- Yritykset voivat aluksi polkea hintoja markkinaosuuksien takia
- Voittonsa veroparatiiseihin siirtävät yritykset vaikea sulkea pois
- Saavatko lääkärit ansiotuloa vai pääomatuloa? Esim. Attendolla on Terveysten tuottajat Oy, jonka osakkaina lääkärit saavat kevyemmin verotettua pääomatuloa

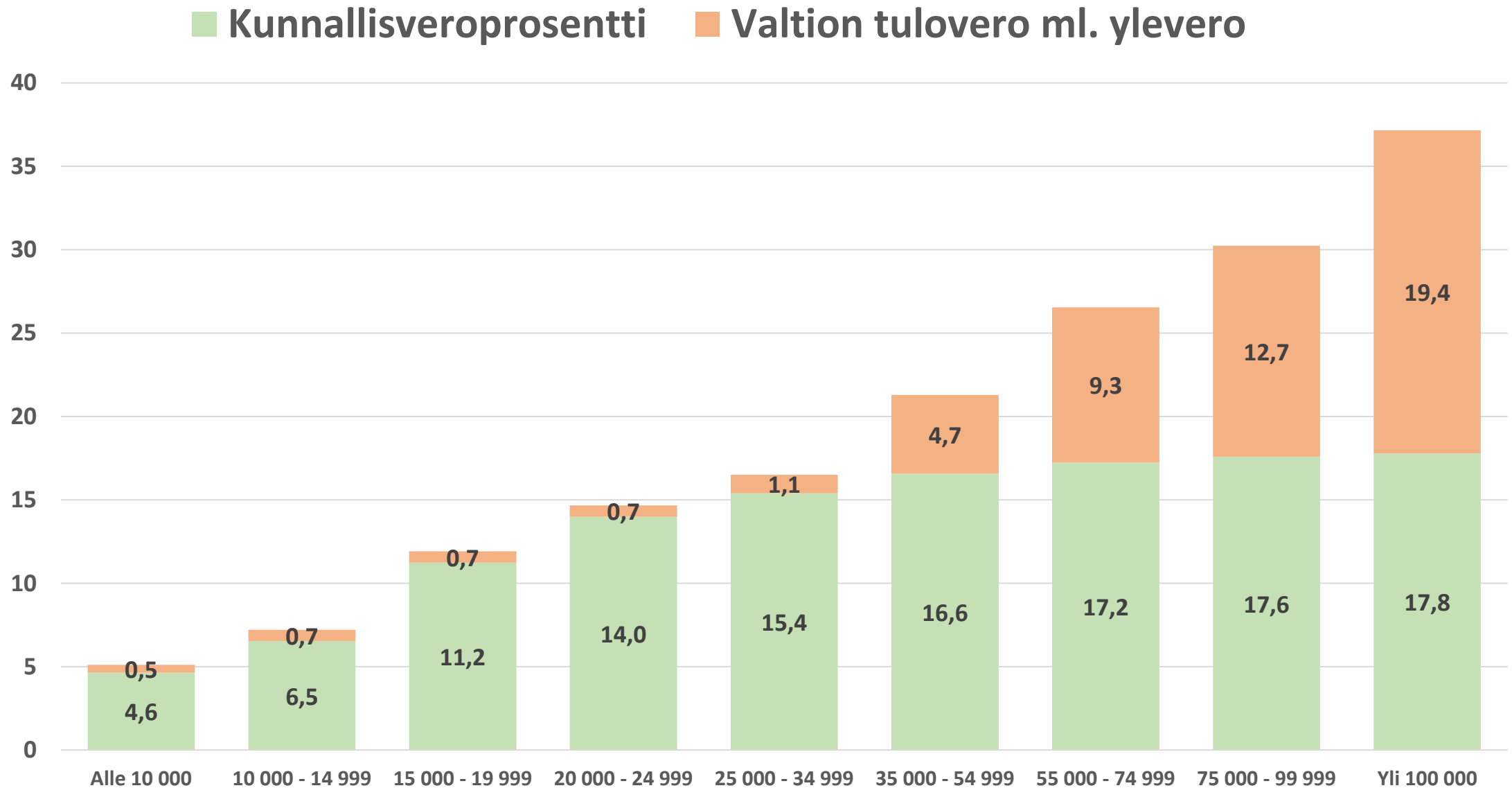
Julkinen vai yksityinen sote-palvelu?

- Kuntatyönantajalla on korkeampi eläkemaksu (5 - 6 %-yksikköä), ero saattaa vielä kasvaa, jos yritysten maksuja alennetaan
- Yksityiset yritykset keskittyvät suuriksi konserneiksi
- Tanskassa ja Norjassa kolmatta sektoria ei tarvitse kilpailuttaa
- Kilpailutuksissa hoitopaikan vaihtuminen on hankalaa potilaille
- Yritykset haluavat ehkä valikoida potilaansa
- Ostolääkärit lähettävät useammin erikoissairaanhoidon
- Julkisen sektorin työntekijöillä on parempi työmotivaatio

Maksuunpannun kunnallisveron muodostuminen vuonna 2014

Toteutunut veroprosentti 2014, vain ansiotulot

Toteutunut veroprosentti 2014, ansiotulot ja pääomatulot

